

лиштвою. Зустрічалися сорочки, де поряд з лиштвою до білої нитки додавали кольорову, переважно червону, а іноді вся сорочка вишивалася кольоровою ниткою. В таких випадках уставки та пелена вишивалися занизуванням, а рукава лиштвою. З кольорів найбільш поширеними були чисто червоний або синій. Вишивання сорочок квітками, червоно – чорною заплоччю (хрестиком) почалося з поч 20 ст. [3, с.16]

Чоловіча сорочка

Чоловічі сорочки шилися з домашнього полотна. За кроєм поділялися на два типи : перший тип подібний на жіночу: виріз призибувався на нитку і до нього пришивали високий м'який комір. Рукава були також широкі з ластками під плечима, зібрані внизу та вшиті в чохли. Такі сорочки подібно жіночим мали вставки та шились лиштвою. Таку ж лиштву шили і на чохлах. Другий тип – це чумацька сорочка, вона шилася на дві пілки з примережиними по бочках «бочками». Рукава в таких сорочках були прямі. Комір в чумацьких сорочках був низеньким 1-2 см. Чумацькі сорочки завжди добірно вишивалися. Комір здебільшого – лиштвою, пазуха – вирізуванням, а рукава вирізуванням з лиштвою. [2, с. 50]

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Знаки 155 стародавніх українських вишивок.* – Київ, 1992.
2. *Кара-Васильєва Т. Українська вишивка / Кара-Васильєва Т.* – Київ : Мистецтво, 1993.

*Анастасія Шевченко
(Полтава, Україна)*

ВИСТАВКА ТВОРІВ ВІРИ РОЇК ТА ЇЇ УЧНІВ НА РІВНЕНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

7 березня 2014 року Рівненський краєзнавчий музей презентував виставку робіт Віри Роїк, заслуженого майстра народної творчості України, Героя України.

Віра Сергіївна народилася 25 квітня 1911 р. в м. Лубни Полтавської області. Мати її – художник – графік, батько – залізничник. Змалечку Віра захоплювалася і малюванням, і грою на фортепіано, і хореографією, та з роками все більше місця в її душі почала займати вишивка. Перший рушник дівчинка вишила для «дяді Володі», так вона називала свого родича – письменника Володимира Короленка, який товаришував із батьками Віри. Після того вишитого рушника батьки подарували донечці гарний український костюмчик, і їй закортіло самій вишити на ньому візерунки. Після закінчення гімназії Віра працювала в Лубенській артілі вишивальниць, де отримала поважний професійний гарт. Там же дівчина почала творчо переосмислювати народні візерунки, komponувати з традиційних елементів авторські роботи. Їх одразу ж почали вирізняти на виставках, у яких молода майстриня брала участь [1].

З 1952 р. проживала в Криму. Проживши майже 60 років на півострові, вона всі ці роки намагалася розвинути тут українське декоративно-ужиткове мистецтво, і як Віра Роїк писала, «на прикладі моєї рідної Полтавщини, де

міцні традиції народної творчості». А сама себе називала «кримською полтавкою». Майстриня оволоділа понад 300 видами вишивальної техніки, серед яких перевагу надавала рідним полтавським рушниковим швам. На її творчих полотнах розквітають фантастичні квіти і чарівні візерунки, червоні півники й сонце та святкові весільні мотиви. Віра Сергіївна вважала визначальним колір і малюнок. Що було на душі – таку нитку й брала. Вона вишивала хрестиком, полтавською гладдю, рушниковими швами, найрізноманітнішими мережками. Все своє довге життя (а прожила вона майже 100 років!), ця жінка присвятила улюбленій справі – вишиванню. Вона розробляла нові взірці, черпаючи основу для своєї творчості у традиційних народних вишивках різних регіонів України [5].

Вона не лише створювала чудові роботи, а стала активним пропагандистом самобутньої народної творчості у Криму, де живуть люди різних національностей. Нині десятки робіт майстрині зберігаються у майже сорока музеях України, зарубіжжя та в приватних зібраннях в Україні й за кордоном. На півострові нею створено школу української народної вишивки, музей народних умільців і салон живопису самодіяльних художників. Мала Віра Сергіївна і своїх учениць. Серед них – внучка Аліна Роїк та правнучка Юлія Абрамова [2].

Вона – заслужений майстер народної творчості України, заслужений художник Автономної Республіки Крим, член Спілки художників СРСР, член Національної спілки художників України, Національної спілки майстрів народного мистецтва України, почесний член Товариства вчених Криму й Товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, почесний член м. Кобеляки, лауреат Асоціації національних товариств і общин народів Криму та Республіканського фонду культури, лауреат Державної премії Автономної Республіки Крим, лауреат премії ім. В.Г. Короленка, кавалер ордена Княгині Ольги III ступеня (2001 р.), міжнародного ордена Миколи Чудотворця «За примноження добра на землі» I ступеня (2003 р.). За видатні заслуги у 2002 році їй призначено стипендію Президента України. Художниця нагороджена золотими медалями ювілейних республіканських виставок 1967-1972рр., медалями «За доблесну працю», «Богдан Хмельницький» та «Будівничий України», почесним знаком II Міжнародного фестивалю мистецтв у Гереджи Ізмір (Туреччина), багатьма дипломами, почесними грамотами, подяками та іншими відзнаками. В квітні 2006 року з нагоди ювілею запроваджена Міжнародна премія ім. В. Роїк, яку Вірі Сергіївні було присуджено рішенням президії фонду міжнародних премій за значний вклад в примноження національних досягнень і традицій української вишивки з врученням золотої медалі №1 і диплому. А також майстриня була нагороджена орденом «Святої Варвари великомучениці» [4].

У понад семистах виданнях виходили матеріали про знамениту кримську вишивальницю, яка написала чудову книгу «Мелодії на полотні. Спогади. Вишивки. Відгук». Ім'я Віри Роїк згадується в 360 довідниках,

каталогах, альбомах, словниках, виданих 11-ма мовами. В основу творчості вишивальниці покладено геометричний орнамент із застосуванням найрізноманітніших технік вишивки: «хрестика», «затяганки», «троянки», «ляхівки», «занизування», «гречки», «стовпчика». Тематика її робіт різноманітна, так само як і їх прикладне значення. Сюжети для своїх творів Віра Сергіївна брала із навколишньої дійсності, з життя. Для вишивок майстрині притаманний лаконізм у кольорі, чіткість малюнка, строгість у виборі матеріалу, емоційна виразність, бездоганна техніка виконання [1].

Найвідоміші твори видатної вишивальниці зараз зберігаються у 27 музеях зарубіжних країн. Серед них:

Рушники: «Півники» (1960), «Мережево» (1970), «Волинський» (1971), «Полтавський» (1977), «Ніжна казка» (1980), «Сутінки» (1985), «Морозець» (1992), «Фантазія» (1995).

Декоративні панно: «Заповіт» (1978), «Сонечко» (1981), «Перемога» (1985), «Свято врожаю» (1994).

Серветки: «Сніжок» (1992), «Казка» (1992).

Дитячі килими: «Іграшка» (1993), «Гусенята» (1993).

Будучи вже в поважному віці, Віра Роїк при активній допомозі свого єдиного сина Вадима Михайловича, створила виставку «Український рушничок», яка подорожувала Україною. Виставка у 2005 р. експонувалася у Рівненському краєзнавчому музеї, відбулась у Рівному і зустріч з кримською майстриною. Було організовано понад 150 персональних виставок творів «Український рушничок» в усіх обласних центрах України й у Росії, Німеччині, Болгарії, Польщі, Туреччині. Також майстриня брала участь у 287 загальних художніх виставках у СРСР, Україні й за кордоном, зокрема в Бельгії, Франції, Угорщині, Італії, Монголії, США, Хорватії. Рушники Віри Роїк стали її долею.

3 жовтня 2010 року Віра Сергіївна пішла з життя, але залишила величезний творчий спадок, який становить більше ніж тисячу оригінальних робіт, понад триста з яких вона виконала за власними орнаментами.

Життя і творчість Віри Сергіївни Роїк – це яскравий приклад служіння своєму народові, подвижництву і відданості своїй національній культурі [4].

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К. : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – 700 с. Савка Ю. За вишивки їй дали Героя України. Газ. «Волинь-нова», 23 квітня 2011 р., с. 8.*
2. <http://prostir.museum.ua/post/32286>
3. <http://zunr.info/index.php?m=news&d=view&nid=31170>
4. <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=13227>